

Késmárki István (1938–2022)

Elhunyt Dr. Késmárki István a Széchenyi István Egyetem Albert Kázmér Mosonmagyaróvári Karának professzora.

Élete egybeforr az Óvári Akadémiával, a mosonmagyaróvári mezőgazdasági oktatás és kutatás elmúlt, több mint fél évszázadával. Ha ideszámítjuk azokat az éveket is, amelyeket hallgatóként töltött a Vár falai között, már 65 éve annak, hogy kapcsolatba került Karunkkal.

Késmárki István 1938. február 4-én született Kaposváron. Kora gyermekkorát szülővárosában töltötte, majd ezt követően Nyíregyházán érettségizett.

A nyíregyházi középiskolai évek után 1961-ben szerzett agrármérnöki oklevelet Mosonmagyaróváron. A diploma megszerzése után a büki, majd az abdai termelészövetkezetben dolgozott gyakornokként, illetve agronómusként. 1963-ban került vissza az akkori főiskolára tanársegédnek, és attól kezdve megszakítás nélkül az intézmény szolgálatában állt. Végigjárta az egyetemi ranglétra valamennyi fokát, 1972-ben egyetemi doktori, 1980-ban kandidátusi fokozatot, 1995-ben habilitált doktori címet szerzett. 1978-tól tanszékvezető helyettesként, majd tanszékvezetőként irányította a Növénytermesztési Tanszék, illetve Intézet munkáját. 1995-től egyetemi tanár, majd nyugállományba vonulásától professor emeritus.

Oktatási és kutatási tevékenysége mindvégig a növénytermesztéshez és a hozzá kapcsolódó tudományokhoz kötötte. Gyorsan bedobták a mély vízbe és 1965-től már rendszeresen tartott előadásokat a Karon folyó graduális és posztgraduális képzés különböző tagozatain. Előadásainak fő témakörei a vetésváltás, vetésforgó,

monokultúra, a vetőanyag értékmérő tulajdonságai, gyomnövények, gyomirtás, egyéves és évelő takarmánynövények, étkezési és abrakhüvelyesek, kukorica, cirokfélék, rizs, alternatív növények, peszticidtakarékos eljárások a szántóföldi növénytermesztésben, az elérhető maximális termékek modellezése voltak.

1966-tól folyamatosan részt vett a Növénytermesztéstani Tanszéken oktatott tantárgyak (Genetika, Növénynevelés, Gyepgazdálkodás, Földműveléstan és Szántóföldi Növénytermesztés, valamint az ún. alternatív blokkok: Fehérjetakarmányok, Tömegtakarmányok, Vetőmagtermesztés) tananyagfejlesztő munkáiban.

A '60-as, '70-es, '80-as évek, a nagy tananyagfejlesztések és átalakítások korszaka volt. Késmárki professzor mindezekből alaposan kivette a részét. 1968-tól kezdődött a szakirányú képzési formák bevezetése, 1974-től a Növénytermesztés tananyagának korszerűsítését megalapozó irányelvek kidolgozása, 1974–75-ben a környezetvédelmi szakirányú képzés tantervének és tantárgyi programjának kialakítása.

Különösen jelentős program volt 1975-től a Földműveléstan és szántóföldi növénytermesztés úgynevezett „integrált” oktatásának kidolgozása.

Az oktatás szempontjából jelentős kezdeményezése volt Késmárki professzornak a gyakorlati képzést és a hallgatói kísérletezést megalapozó „hallgatói bemutatókert” létesítése.

Késmárki professzor úr kutató munkáját tekintve sokféle dologgal foglalkozott. Az egyik legjellemzőbb és legismertebb talán mégis tevékenységének az a területe, amely a takarmánylucerna termesztésével és agrotechnikájával kapcsolatos. Ebből a témából készítette el egyetemi doktori és kandidátusi értekezését is.

A lucernakutatáshoz kapcsolódott, az a munkája is, amelyet a Nemzetközi Kálium Intézet felkérésére végzett, és amely a lucerna maximális hozamainak modellezésével volt kapcsolatos.

A lucernakutatások révén kapcsolódott be a hazai tárcaszintű kutatási programokba és ehhez a növényhez kapcsolódik a növénynevelés tevékenységének egy része is, amely végigkísérte egész pályafutását. A hagyományos nemesítési módszerek alkalmazása mellett részt vett abban a programban, amelynek keretében az University of Wisconsin-Madison egyetemmel közösen vizsgálták a metioninban gazdag lucerna biotechnológiai úton történő előállításának lehetőségét.

A lucerna nemesítés mellett, más növények nemesítésével is foglalkozott. Nemesítője és fajtafenntartója például a „Sári” bokorbabfajtának és fajtafenntartója a „Cintia” babfajtának. Kajdi Ferenc és Győri Tibor kollégáival közösen nemesítették a Eride lucernafajtát.

Az 1970-es években jelentős kutatási és technológiafejlesztési feladatokat végzett az akkori nagy növénytermesztési rendszerek (IKR, DUFAR, és mások) megbízásából.

Jelentős részét adják szakmai munkájának azok a vizsgálatok, amelyek az étkezési szárazbab, olajtök, szója, borsó, cukorrépa nemesítési, termesztéstechnológiai és fajtaértékelési kutatásaival kapcsolatosak.

Késmárki professzor öntözőgazdálkodási szakmérnöki képesítéssel rendelkezett, amely tudásának nagy hasznát vette növénytermesztési kutatásai során

is. Egyik jelentős, ilyen irányú munkája, hogy részt vett a Kis-Rába jobb parti öntözőmű növénytermesztési tervezésében.

Ezeken túlmenően, részben talán egyik hobbijával, a horgászattal is összefüggésbe hozható, hogy mindig élénken érdeklődött a vizek élete, a folyók, tavak működésének törvényszerűségei iránt. 39 éven keresztül elnöke volt a mosonmagyaróvári MOFÉM Horgászegyesületnek, és 1999-től 2007-ig a Magyar Horgászok Országos Szövetségének alelnöki tisztét töltötte be.

Ilyen módon magától értetődő volt, hogy intenzíven foglalkoztatták a Bős-Nagymarosi erőmű rendszer kihatásai a Szigetköz ökológiai viszonyaira, a mezőgazdasági termelés lehetőségeire és a természetes vízi halgazdálkodásra. E témában is jelentős eredményeket mondhat magáénak. Ilyen irányú kutatásaihoz kapcsolódik a Láng István akadémikus által koordinált VAHAVA projektben való eredményes részvétele.

Szakmai munkásságának eredményességét számos kitüntetés, elismerő oklevél bizonyítja. Ezek közül is talán legjelentősebb a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje.

Nyugdíjba vonulása után, professor emeritusként is részt vett még az oktatásban, így a fiatalabb gazdászgeneráció is részesülhetett abban az élményben, amely nekünk adatott meg, amikor – most már bizony, sajnos több évtizede – hallgattuk előadásait, részt vettünk az általa tartott gyakorlatokon. Szeretve tiszteltük és olykor bizony szorongtunk is, mert Késmárki tanár úr szigorú volt, és esetenként nem fukarkodott a bírálattal, amikor úgy érezte, hogy pallérozásunk érdekében erre van szükség.

Késmárki professzor úr teljes életet élt. A szakmai munka mellett, többféle hobija volt, amelyek segítettek neki feloldódni, elviselni a nehézségeket, legyőzni a problémákat, kiteljesíteni önmagát. A horgászatról már esett szó, de nem biztos, hogy mindenki tudja, hogy szenvedélyes kertész is volt, és képzett mesterember szintjén művelte az asztalos és faesztergályos szakmákat. Otthon féltve őrzöm azokat a faragásokat, amelyeket évtizedekkel ezelőtt kaptam tőle.

A sors kifürkészhetetlen akarata úgy intézte, hogy szinte egyidőben távoztak a földi életből szeretett feleségével, Dániel Ágnessel, és együtt kísérhettük őket utolsó útjukra a magyaróvári temetőben.

Emlékét szeretettel és kegyelettel megőrizzük.

Schmidt Rezső